

עֲלָמָא בְּגִין הֵהוּא דְאַקְרִי גְדוּל. (בראשית כז) עֲשׂוּ
בְּנוֹ הַגְּדוּל. וּבִשְׂמָא דָּא אַקְרִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
גְדוּל, (תהלים קמה) גְדוּל יְיָ וּמְהוּלָל מְאֹד. אֲנִן בְּנֵי
הַגְּדוּל, וְאִיהוּ גְדוּל. וְדָאִי לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֵּד
יְיָ.

אַבְרָם אֲתוּן זַעֲרִין מִפְּלָא, (בראשית כז) יַעֲקֹב בְּנֵה
הַקֶּטֶן פְּתִיב, אֲן הוּא אֱלֹהֵכּוֹן. אֲן הוּא
אֵינוֹן טְבָאן, דִּיכְסָפוֹן פֶּל עֲמֻמִּיא מַחְדוּה
דְּלְכוּן. מָאן יִתֵּן וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם פְּמָה
דְּאֲתוּן אֲמָרִין. וְהֵם יְבוּשׁוּ (רוח הקדש אומר וְהֵם יְבוּשׁוּ)
(ס"א תו כמאן) פְּמָאן דִּתְלֵי קַלְלָתָא בְּאַחְרָא, בְּגִין
דְּאֲתוּן אֲמָרִין דְּכַדִּין יְבוּשׁוּ וַיִּפְּלְמוּ, וּבְגִין דָּא
רוּחַ קְדָשָׁא הוּא אָמַר מְלָה הָכִי, וְעַל דָּא, הֵן
יְבוּשׁוּ וַיִּפְּלְמוּ כָל הַנְּחָרִים בָּךְ. מָאִי כָל
הַנְּחָרִים בָּךְ. דְּאֲתַקְפוּ נַחֲרִיהוֹן בְּרוּגְזָא עַלְךָ
בְּגִלּוּתָא דָּא. בְּהֵהוּא זְמַנָּא, יְבוּשׁוּ וַיִּפְּלְמוּ
מִפְּל טְבִין דִּיחֲמוּן לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא הָכִי הוּא וְדָאִי, אָבֵל חֲמִינָן
וְהָכִי חָמוּ תְּקִיפֵי עֲלֵמָא, דְּהָא גְלוּתָא
אֲתַמְשֵׁן וְעַדִּין בְּרִיהַ דְּדוּד לָא אָתִי. אָמַר רַבִּי
יוֹסֵי, וְכָל דָּא הָכִי הוּא, אָבֵל מָאן עֲבִיד
דִּיִּסְבְּלוֹן יִשְׂרָאֵל גְלוּתָא דָּא, פֶּל אֵינוֹן
הַבְּטָחוֹת דְּאַבְטַח לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָא
אֲתַמַּר, דְּעָאֲלִין לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבַתִּי מְדַרְשׁוֹת,
וְחָמָאן פֶּל אֵינוֹן נַחְמוֹת, וְחָדָאן בְּלַפִּיֵּיהוּ
לְמִסְבַּל פֶּל מַה דִּיִּתִּי עַלִּיֵּהוּ, וְאֵלְמָלָא דָּא לָא
יִכְלִין לְמִסְבַּל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא וְדָאִי הָכִי אִיהוּ, וְכֵלָא בְּתִשׁוּבָה
תְּלִיא. וְאִי תִימָא דִּיכְלוֹן הַשְׂתָּא לְאַתְעָרָא
תְּשׁוּבָה כְּלָהוּ פְּחָדָא. לָא יִכְלִין. מָאִי טַעְמָא
לָא יִכְלִין. בְּגִין דְּכְתִיב, (דברים ה) וְהִזְיָה כִּי יָבֹאוּ
עֲלֶיךָ פֶּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וּכְתִיב וְהִשְׁבֹּתָ אֶל
לְבַבְךָ בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיחָךָ וְגוֹ'. וּכְתִיב וְשָׁבַת עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. וּכְדִין

הַגְּדוּל. וּבִשְׂמֵ הַזֶּה נִקְרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא גְדוּל, (תהלים קמה) גְדוּל
ה' וּמְהוּלָל מְאֹד. אֲנִן בְּנֵי הַגְּדוּל,
וְהוּא גְדוּל. וְדָאִי לְמַעַן שְׁמִי יִכְבֵּד
ה'.

אַבְרָם אֲתֵם קִטְנִים מְהַכֵּל, כְּתוּב
יַעֲקֹב בְּנֵה הַקֶּטֶן, אִיָּה אֱלֹהֵיכֶם?
אִיָּה אֲתֵם טוֹבוֹת שְׂמִיחַתְשׁוּ פֶּל
הַעַמִּים מְשִׂמְחַתְכֶם? מִי יִתֵּן
וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם כְּמוֹ שְׂאֲתֵם
אוֹמְרִים, וְהֵם יְבוּשׁוּ, (רוח הקדש אומר
וְהֵם יְבוּשׁוּ) (עוד, כמי) כְּמִי שְׂתוּלָה
קַלְלָתוֹ בְּאַחַר, מִשׁוּם שְׂאֲתֵם
אוֹמְרִים שְׂאֵז יְבוּשׁוּ וַיִּפְּלְמוּ,
וּמִשׁוּם כֶּף רוּחַ הַקְּדוּשׁ הִיָּתָה
אוֹמְרַת הַדְּבָר כֶּף, וְעַל זֶה הֵן יְבוּשׁוּ
וַיִּפְּלְמוּ כָל הַנְּחָרִים בָּךְ. מִי הֵם כָּל
הַנְּחָרִים בָּךְ? אֵלֶּה שְׂחֻזְקוֹ אֵת
נַחֲרֵיהֶם בְּרִגְזוֹ עֲלֶיךָ בְּגִלּוֹת הַזֶּה.
בְּאוֹתוֹ זְמַן יְבוּשׁוּ וַיִּפְּלְמוּ מִפְּל
הַטּוֹבוֹת שְׂיִירָאוּ אֶעֱלֵ יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כֶּף זֶה וְדָאִי, אָבֵל
רְאִינוּ וְכֶף רָאוּ גְבוּרֵי הַעוֹלָם,
שְׁהֵרֵי הַגְּלוּת נִמְשַׁכְתָּ וְעַדִּין בֶּן
דְּוֹד לָא בָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכָל
זֶה כֶּף הוּא, אָבֵל מִי עֲשֵׂה שְׂיִסְבְּלוּ
יִשְׂרָאֵל אֵת הַגְּלוּת הַזֶּה? פֶּל אֲתֵם
הַבְּטָחוֹת שְׂהַבְטִיחַ לְהֵם הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְהֵרִי זֶה נִתְבָּאָר,
שְׂנַכְנְסִים לְבַתִּי כְּנִסְיוֹת וּלְבַתִּי
מְדַרְשׁוֹת וְרוּאִים פֶּל אֲתֵם נַחְמוֹת,
וּשְׂמִחִים בְּלַפְּס לְסַבֵּל אֵת פֶּל מַה
שְׂיָבֵא עַלִּיהֶם, וְלוּלָא זֶה לָא יִכְלוּ
לְסַבֵּל.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְדָאִי כֶּף הוּא,
וְהַכֵּל תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה. וְאִם תֵּאמַר
שְׂיִכּוּלִים עֲכָשׁוּ לְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה
כְּלָם כְּאַחַד - לָא יְכוּלִים! מַה
הַטַּעַם לָא יְכוּלִים? מִשׁוּם
שְׂכְּתוּב, (דברים ה) וְהִזְיָה כִּי יָבֹאוּ
עֲלֶיךָ פֶּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. וּכְתוּב
וְהִשְׁבֹּתָ אֶל לְבַבְךָ בְּכָל הַגּוֹיִם

וְגוֹ'. וּכְתִיב וְשָׁבַת עַד יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ'. וּכְדִין

(דברים ל') אַם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ וְגו'. וְעַד דְּכָל אֵינּוֹן מְלִיץ לֹא יִתְקַיְּמוּן, לֹא יִכְלִין (דף קפ"ט ע"א) לְאַתְעָרָא תְּשׁוּבָה מִנִּיְהוּ.

אֲשֶׁר הִדְיַחְךָ וְגו'. וְכַתּוּב וְשָׁבַת עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'. וְאָז (שם) אַם יִהְיֶה נִדְחָךְ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבְּצֶךָ וְגו'. וְעַד שְׁכָל אוֹתָם דְּבָרִים לֹא יִתְקַיְּמוּ, לֹא יִכּוּלִים לְעוֹרֵר תְּשׁוּבָה מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּמָּה סִתְּמַת פֶּל אַרְחִין וְשְׁבִילִין מְכָל בְּנֵי גְלוּתָא, וְלֹא שְׁבָקַת לוֹן פְּתַחוֹן פֹּה. אִי הָכִי, לְהוּוּ כַּמָּה דְהוּוּ בְּכָל דְרָא וְדָרָא, דְלֹא יִסְבְּלוּן גְלוּתָא וְלֹא אַגְרָא, וְיִפְקוּן (כ"א א' הָכִי, לְהוּוּ כַּמָּה דְלַחוּוּ בְּכָל דְרָא וְדָרָא, וְיִסְבְּלוּן גְלוּתָא וְלֹא יִפְקוּן) מְדִינָא דְאוּרֵייתָא, וְיִתְעַרְבוּן בְּשָׂאָר עַמִּין.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כַּמָּה הַסְתַּרְתָּ פֶל הַדְרָכִים וְהַשְׁבִּילִים מְכָל בְּנֵי הַגְּלוּת וְלֹא הַשְׂאֲרַתְּ לָהֶם פְּתַחוֹן פֹּה. אַם כֶּף, שְׂיִהוּוּ כְמוֹ שְׂיִהוּוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר - שְׁלֹא יִסְבְּלוּ גְלוּת וְלֹא שְׂכָר, וְיִצְאוּ (אם כֶּף, יִהוּוּ כְמוֹ שְׂיִהוּוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, וְיִסְבְּלוּ אֶת הַגְּלוּת וְלֹא יִצְאוּ) מְדִיןָ שֶׁל הַתּוֹרָה, וְיִתְעַרְבוּ בְּשָׂאָר הָעַמִּים.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) כִּמּוֹ הָרָה תִּקְרִיב לְלֶדֶת תִּחִיל תִּזְעַק בְּחֻבְלֶיהָ וְגו'. מָאִי כְמוֹ הָרָה, אֶרַח אִיהוּ לְעוֹבְרַתָּא, לְאַעְבְּרָא עֲלֶיהָ תִשַׁע יָרַחִין שְׁלָמִין. וְאִית בְּעֵלְמָא כַּמָּה וְכַמָּה, דְלֹא עֵבֵר עֲלֶיהָ אָלֹא יוֹמָא חַד אוּ תְרִין יוֹמִין מִתְּשִׁיעָאָה, וְכָל צִירִין וְחֻבְלִין דְעוֹבְרַתָּא בְּתִשְׁעָאָה אֵינּוֹן. וְאַף עַל גַּב דְלֹא אַעְבֵּר עֲלֶיהָ אָלֹא יוֹמָא חַדָּא, אִתְחַשֵּׁיב עֲלֶיהָ כְּאִילוּ אִתְעַבְרוּ כָּל תְּשִׁיעָאָה שְׁלִים. אוּף הָכִי יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן דְאַטְעַמִי טַעַם גְלוּתָא, אִי יִהְדְרוּן בְּתִשׁוּבָה, יִתְחַשֵּׁב עֲלֵיהוּ כְּאִילוּ אַעְבְּרוּ עֲלֵיהוּ כָּל אֵינּוֹן מְלִיץ דְכַתִּיבִין בְּאוּרֵייתָא. כָּל שְׁכָן וְכָל שְׁכָן דְכַמָּה וְכַמָּה יִסּוּרִין אַעְבְּרוּ עֲלֵיהוּ מִן יוֹמָא דְגְלוּתָא שְׂרִי.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה כו) כִּמּוֹ הָרָה תִּקְרִיב לְלֶדֶת תִּחִיל תִּזְעַק בְּחֻבְלֶיהָ וְגו'. מַה זֶה כְּמוֹ הָרָה? דְרַךְ הוּא לְמַעְבַּרְתָּ שְׂיִעְבְּרוּ עֲלֶיהָ תִשַׁע חֳדָשִׁים שְׁלָמִים. וְיִשַׁע בְּעוֹלָם כַּמָּה וְכַמָּה שְׁלֹא עוֹבֵר עֲלֶיהָ אָלֹא יוֹם אֶחָד אוּ יוֹמִים מִהַתְּשִׁיעִי, וְכָל הַצִּירִים וְהַחֻבְלִים שֶׁל הַמַּעְבַּרְתָּ הֵם בְּתִשְׁעֵי. וְאַף עַל גַּב שְׁלֹא עֵבֵר עֲלֶיהָ אָלֹא רַק יוֹם אֶחָד, נִחְשָׁב עֲלֶיהָ כְּאִילוּ עֵבְרוּ כָּל הַתְּשִׁיעֵי שְׁלִים. אַף כֶּף יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שְׁטַעְמוּ טַעַם גְלוּת - אַם יִחְזְרוּ בְּתִשׁוּבָה, יִחְשָׁב עֲלֵיהֶם כְּאִילוּ עֵבְרוּ עֲלֵיהֶם כָּל אוֹתָם דְּבָרִים שְׁכַתּוּבִים בְּתוֹרָה. כָּל שְׁכָן וְכָל שְׁכָן שְׁכַמָּה וְכַמָּה יִסּוּרִים עֵבְרוּ עֲלֵיהֶם מִיּוֹם שֶׁהִתְחִילָה הַגְּלוּת.

אָבֵר מָאִי דְכַתִּיב, (דברים ד) בְּצַר לָךְ וּמִצְאוּךָ פֶל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. תָּא חֲזִי, כַּמָּה רַחֲמָנוּתָא רַחֲמִים קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּמִלָּה דָּא. לְמַלְפָּא דְהוּוּה לִיה בְּרָא יְחִידָאָה, וְרַחֲמִים לִיה רַחֲמִימוּ דְנִפְשָׁא, וּמַגּוּ רַחֲמִימוּ דִילִיה, יִהֵב לִיה לְאַמִּיָּה מְטְרוּנִיתָא דְתַרְבִּי לִיה, וְתוֹלִיף לִיה אֶרְחִי מִתְתַּקְּנָן. זְמַנָּא

אָבֵר מַהוּ שְׁכַתּוּב (דברים ד) בְּצַר לָךְ וּמִצְאוּךָ פֶל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים - בָּא וְרָאָה כַּמָּה רַחֲמָנוּתָא רַחֲמִים קַדְשׁוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּדָבָר הַזֶּה. לְמַלְפָּא שְׁהִיָּה לוֹ בֶּן יְחִידִי וְאֶהֱבֵ אוֹתוֹ אֶהֱבֵת נַפְשׁוֹ, וּמִתּוֹף אֶהֱבֵתוֹ נִתַּן אוֹתוֹ לְאִמּוֹ הַגְּבִירָה שְׁתַּגְּדֵל אוֹתוֹ וְתִלְמַד אוֹתוֹ דְרָכִים מִתְקַנּוּת.

פַּעַם אַחַת חֲטָא לְאַבְיוּ, בָּא אַבְיוּ וְהִלְקָה אוֹתוֹ, וְאַחַר כֶּף עֵבֵר עַל חֲטָאוֹ. שָׁב כְּמַקְדָּם וְשׁוּב חֲטָא